

Vaška gmajna

Silvo Šinkovec

Sredi naše vasi je bila gmajna, travnik, na katerem smo se zbirali vsi otroci iz vasi. Tam smo pasli, se igrali otroške igre, nogomet, v luži ob gmajni smo se kopali. Čez nekaj let je bila gmajna razprodana. Na njej je rasla koruza, kasneje so na njej zrasle hiše. Danes gmajne ni več, ni več skupnega vaškega prostora. Otroci se tam ne družijo več. Komunicirajo preko Facebooka.

Ko sem bil leta 1980 v Rimu, smo se mladi pogovarjali z jezuitskim vrhovnim predstojnikom, Baskom p. Pedrom Arrupejem. Po svoji osnovni izobrazbi je bil zdravnik, potem misijonar na Japonskem. Kako je doživel atomsko bombo, opisuje v svoji knjigi Ta neverjetna Japonska. Ker je dobro poznal svet, je že takrat napovedal, da bo eno največjih vprašanj človeštva begunstvo. Tisto leto je bila eksplozija beguncev, ki so bežali iz Kambodže, iz more, ki so jo ustvarili Rdeči Kmeri. Arrupe je pozval jezuite, da bi pomagali beguncem. V kratkem času se je javilo 100 sobratov. Enega od teh sem pred leti srečal v Kambodži. Leta je živel z begunci v begunskem centru. Želel je ostati z njimi. Begunski center je postal velika 'gmajna', kamor je lahko prišel vsak.

Leta 1945, ob koncu vojne, je karavana Slovencev in drugih ljudi bežala s sončne strani Alp preko Ljubelja na drugo stran. Stran od osvobojenega ozemlja. Na stran svobode. Kam? Čakali so, spraševali, hrepeneli. Upali in obupovali. Nekateri so bili vrnjeni: v jame. Umorjeni. Evropa je že vračala begunce nazaj v rodni kraj. Usodno. Kaj bo Evropa storila sedaj, ko nov val beguncev beži iz svoje dežele preko morja in po kopnem? Bežijo otroci, matere z dojenčki, mladi, odrasli ... Mnogi umrejo že na poti, nekaterim se uspe rešiti. To niso ljudje, ki širijo neko idejo (politično, versko, nacionalistično). To so ljudje, ki bežijo iz obupa, želijo rešiti golo življenje. Iščejo prihodnost, ker je doma nemogoče ostati. Že na poti doživljajo veliko poniževanja. Bogu hvala, da se je v naši javnosti dokaj hitro razčistilo, da so »vse oblike sovražnega govora, uperjene proti komurkoli, obsodbe vredne in nimajo mesta ne v družbi ne v Cerkvi« (Komisija za pravičnost in mir pri SŠK). Pomembno pa je, da se bodo ti ljudje vključili v družbo in postali njen aktivni del. Ne izolirani v begunskem centru ali azilnih domovih kot sardine v konzervi. To je le prehodna rešitev. Za otroke je pomembno, da gredo v šolo, ki zanje postane skupna gmajna, skupen prostor, kjer se učenci med seboj spoznavajo in presegajo predsodke zaradi kulturne, verske ali rasne različnosti. V šoli si »plemenitijo srca, da bodo mogli, ko bo napočil njihov čas, znanje uporabljati s srcem in tako ta svet delati lepši in prijaznejši za vsakega človeka« (nadškof Zore v Poslanici ob začetku šolskega in katehetskega leta).

Ni leta brez vojne. Zakaj? Vojna mora biti, ker kapitalizem živi od tega. Ustvarjanje potreb je eno od pravil tržne ekonomije. Če se potrebe po izdelkih ne pojavijo same, je treba trg ustvariti, tudi trg za orožje. Na vzroke vojn je opozorila tudi izjava Komisije pravičnost in mir pri SŠK: »Begunska kriza je tudi za našo državo priložnost, da premislimo tragične posledice trgovine z orožjem, premalo preišljenih vojaških posegov zahodnih držav, nepravičnih ekonomskih politik, revščine in korupcije, ki v ozadju poganjajo vojaške spopade in državljanske vojne.«

Zemlja je velika vaška gmajna. Na njej smo vsi otroci vasi. Tudi ta gmajna je razprodana. Otroci se pogovarjajo preko Facebooka, iz varne razdalje lahko druge ponižujejo, zmerjajo, jim grozijo. Biti sam za računalnikom pomeni biti daleč stran od človeka. Spreminja pa nas, ko smo blizu človeku, ko z njim delimo življenje. To ustvarja skupen prostor, novo gmajno, na katero smo spet povabljeni. Bo Evropa ustvarila skupni prostor? Bomo mlade učili sprejemati tujce iz spoštovanja dostojanstva vsakega človeka?